

קָם רַבִּי אַבָּא וְשָׂאל, מָאי חֲשָׁף. אֶסְתַּחֲרוּ חֲבֵרָיָא וְלֹא מָטוּ מָאי דְשָׂאלוּ, עֲבָדוּ עוֹבְדָא, וּמָטָא קָלָא מִן קָדָם רַבּוֹן עֲלֵמָא, בְּהָאי קָרָא, (איוב י) אֶרֶץ עֵיפְתָהּ וְגו' צִלְמוֹת וְלֹא סְדָרִים, וְתוֹפֵעַ כְּמוֹ אוֹפֵל, גִּיהֶנֶם מִקְמֵי דְאַתְבָּרֵי עֲלֵמָא, הָוּה גְּנִיז לְרִשְׁעֵיָא, וְוִי לְהוֹן לְחֵיבֵיָא, דִּיחֹוּן פִּד יַעֲבִיד אֱלֹהָא יַת אֱלִין, (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחֲשָׁף יִכְסֶּה אֶרֶץ וְעֶרְפֵּל לְאוּמִים וְעֲלִיף יִזְרַח יְיָ וּכְבוֹדוֹ עֲלִיף יִרְאֶה. זַפְאָה חוֹלְקֵהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא לֹא בְרָא לְהוֹן דָּא, (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה לֹו אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂיִי אֱלֹהֵיוּ:

וַיִּגְדַּר לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִלְּאֲכָא הוּא, דְהוּה עֲתִיד לְמֵימַר טַב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, פִּד יְתִיבּוֹן לְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא, בְּכָל עֲקֵתְהוֹן, פִּד יִיתִי קִצָּא דְמִשְׁיחָא, בְּכָל עֲקֵתָא דְתִיתִי עֲלִיהוֹן, יִימְרוּן לְמַכִּילְתָּא בְרִיף אֲתִי לוֹתָךְ, וַיִּתְפָּרְקוּן טְבָאֵי. זַפְאָה חוֹלְקֵהוֹן דִּישְׂרָאֵל, דְאַתְקִרִיאֵוּ בְנוֹי דְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא, דְאַיְנוּן כְּמִלְּאֲכֵיָא, (איוב לח) וַיִּרְעִעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הוֹי"ה מָאי.

תָּא חֲזִי, מִנִּין שְׁקֵרָא קִדְשָׁא בְרִיף הוּא לְיַעֲקֹב א"ל, אֲתָּ בְעֵלְאָה, וְאַנָּא אָהָא בְתַתְּאָה, (נ"א אֲתָּ תַתְּאָה בְתַתְּאָה, וְאַנָּא אָהָא אֱלֹהָא בְעֵלְאָה), מָאי קָא מִיִּרְי. (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם, אֲבָהָתָן אֵינּוּן רְתִיכָאן דְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא. תְּנָא, (מיכה ז) תַּתְּן אָמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם, הָא תְרִין סְפִירָן, בְּתִרִין רְתִיכָן, רַבְרָבָן עֲלֵאִין. תְּלִיתָאָה יִצְחָק, מָאי (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. וּבְגִין פַּחַד יִצְחָק דְהוּה סְפִירָה, וְקִדְשָׁא בְרִיף הוּא דְהוּא כְרִסֵּי יִקְרָא רְתִיכָא עֲלָאָה, וּסְפִירָה דִּיצְחָק וְהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא שְׁהוּא כְּפֵסָא כְּבוֹד, מְרַכְבָּה עֲלִיוְנָה, וּסְפִירָה

קָם רַבִּי אַבָּא וְשָׂאל, מָה זֶה חֲשָׁף? סְבָבוּ הַחֲבֵרִים וְלֹא הִגִּיעוּ לְמָה שְׂשָׂאל. עֲשׂוּ מַעֲשֶׂה, וְהִגִּיעַ קוֹל מִלְּפָנֵי רַבּוֹן הָעוֹלָם בְּפִסּוּק זֶה, (איוב י) אֶרֶץ עֵפְתָהּ וְגו', צִלְמוֹת וְלֹא סְדָרִים וְתוֹפֵעַ כְּמוֹ אֵפֶל. גִּיהֶנֶם מִלְּפָנֵי שְׁנַבְרָא הָעוֹלָם הִיָּה גְּנוּז לְרִשְׁעִים. אוֹי לְרִשְׁעִים שִׁיְהִי כְּשִׁיעֵשָׂה הָאֱלוֹהִים אֶת אֱלֹהִים, (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחֲשָׁף יִכְסֶּה אֶרֶץ וְעֶרְפֵּל לְאוּמִים וְעֲלִיף יִזְרַח ה' וּכְבוֹדוֹ עֲלִיף יִרְאֶה. אֲשֶׁרִי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לֹא בְרָא לָהֶם זֶה. (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שִׁפְכָה לֹו אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂהוּ אֱלֹהֵיוּ.

וַיִּגְדַּר לְיַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְנֵךְ יוֹסֵף בָּא אֵלֶיךָ. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, מִלְּאֲכָא הוּא שְׁהִיָּה עֲתִיד לוֹמַר טוֹב עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיעֵשׁוּבוּ לְקְדוּשׁ-בְּרוּף-הוּא בְּכָל צְרָתָם, כְּשִׁיבָא קִין הַמְּשִׁיחַ. בְּכָל צְרָה שְׁתַּבָּא עֲלֵיהֶם יֹאמְרוּ לְמַדְּהָ: בְּנֵיךְ בָּאִים אֵלֶיךָ. וַיִּגְאָלוּ הַטּוֹבִים. אֲשֶׁרִי חֲלָקִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא, שְׁהֶם כְּמוֹ מְלָאֲכִים. (איוב לח) וַיִּרְעִעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. הוֹי"ה מָה?

בָּא רָאָה, מִנִּין שְׁקֵרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְיַעֲקֹב אֵל? אֲתָּה בְּעֵלְיוֹנִים, וְאַנִּי אֲהִיָּה בְּתַתְּוֹנִים, [אֲתָּה תַתְּוִיָּה בְּתַתְּוֹנִים, וְאַנִּי אֲהִיָּה אֱלוֹהִים בְּעֵלְיוֹנִים]. מָה זֶה אוֹמֵר? (בראשית יז) וַיַּעַל אֱלֹהִים מֵעַל אַבְרָהָם. הָאֲבוֹת הֵם מְרַכְבּוֹת הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא. שְׁנִינּוּ (מיכה ז) תַּתְּן אָמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם. הָרִי שְׁתֵּי סְפִירוֹת בְּשְׁתֵּי מְרַכְבּוֹת גְּדוּלוֹת עֲלִיוְנוֹת.

שְׁרִישֵׁי יִצְחָק. מָה זֶה (בראשית לא) וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפַחַד אָבִיו יִצְחָק. וּמִשׁוּם פַּחַד יִצְחָק שְׁהִיָּה סְפִירָה, שֶׁל יִצְחָק הִיא מְעֵלְיוֹנִים, מְפִרְשֵׁת

היא מעלָאָה, מְפָרְשָׁא יִתִּיר מִכָּל סְפִירָן
דְּאַבְהֶתָּא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב
בְּפִתְחֵי אָבִיו יִצְחָק.

רבי אבא פתח ואמר, (בראשית לא) אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
וְאֱלֹהֵי נְחֹר יִשְׁפֹּטוּ בִּינֵינוּ אֱלֹהֵי
אֲבִיהֶם, וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב בְּפִתְחֵי אָבִיו יִצְחָק,
מֵהָאִי קָרָא אֶת יָכִיל לְמַנְדַּע דָּא.

וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמְּטָה, וְרִזָּא
דְקָרָא, (דניאל יב) בָּעֵת הַהִיא יַעֲמֹד
מִיכָאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל הַעֹמֵד עַל בְּנֵי עַמְךָ
וְהִיִּתָּה עֵת צָרָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, דָּא גְבוּרַת
יָדָא דְמִיכָאֵל רַבְרַבָּא. כְּמָה לִּיהָ הָהּ מְקַדְּמַת
דְּנָא סָגִיד. לְמָאן הָהּ סָגִיד, סָגִיד לְעַרְסָא,
הָהּ עַרְסָא פְתִיחָא פְּנִיָּה. לְמַהוּלְתָּא הָהּ
סָגִיד, דִּהָא הוּת חֲבִיבָא מִיָּנִיָּה.

בי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל בת
אל נכר, (מלאכי ב) כִּד אֶסְתַּלַּק זִיוִיָּה מִגִּיָּה
עַל חוֹבֵיהוֹן, לָא הָהּ לִיהָ לְמִיָּקָם קַמִּיָּה,
וְאַתְרַכַּת מְטְרוֹנִיתָא מִן מְלָכָא, בְּדִיל דְלֹא
יִכְלָא לְשַׁבְקָא לָהּ לְבָרְהָא בֵּין עַמִּין
לְמַקְטִלְהוֹן, וְהָהּ בְּאַרְעָא קְדִישָׁא הוּא, בְּהָא
דִּיהוֹן עַמִּין נּוֹכְרֵאִין מִן עַמִּיָּה. סְכִי לְמִיָּמַר,
עָאֵל שְׁכִינְתָּא בִּינִיהוֹן בְּגִלוּתָא, וְעַדְנָא דְלֹא
הָהּ בְּאַרְעָא, וְהִיא בְּאַרְעַ עַמְמִין, בְּזִיוָא
דְיִשְׂרָאֵל, אֶסְתַּמְרוּ עַמְמִיָּא דִּי בְּסַחְרִינִיהוֹן.

תאנא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תְּרִין רַבְרַבִּין הוּוּ
תַּחֲוֹת פְּרָסִי יְקָרָא קְדִישָׁא, וְהָא
בְּשָׁמִיָּה חַד מְאַנִּי בְּעַרְסָא, דִּהָהּ שְׂדֵי אַגוּזִיָּה
דִּהִיכְלָא. וְהָא אֲנִן בְּגִלוּתָא, לָא אֲשַׁתְּאָר
בִּינָנָא אֱלָא דָּא דְבִינֵי דְזִינִיָּה, וְהוּא חֲתוּף מִן
שְׁמִיָּה דְקָדְשָׁא בְּרִיף הוּא.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות כג) הִנֵּה אֲנֹכִי שׁוֹלַח
מְלָאָךְ לְפָנֶיךָ לְשַׁמְרֶךָ וְגו', לָא לְמַלְלָא

יותר מכל הספירות של האבות.
זהו שפתוב וישבע יעקב בפחד
אביו יצחק.

רבי אבא פתח ואמר, אֱלֹהֵי
אַבְרָהָם וְאֱלֹהֵי נְחֹר יִשְׁפֹּטוּ
בִּינֵינוּ אֱלֹהֵי אֲבִיהֶם וַיִּשְׁבַּע יַעֲקֹב
בְּפִתְחֵי אָבִיו יִצְחָק. מִפְּסוּק זֶה
אַתָּה יָכוֹל לְדַעַת זֶה.

וַיִּתְחַזֵּק יִשְׂרָאֵל וַיֵּשֶׁב עַל הַמְּטָה.
וְסוּד הַכְּתוּב (דניאל יב) וּבְעֵת הַהִיא
יַעֲמֹד מִיכָאֵל הַשָּׁר הַגָּדוֹל הַעֹמֵד
עַל בְּנֵי עַמְךָ וְהִיִּתָּה עֵת צָרָה. רַבִּי
שְׁמַעוֹן אָמַר, זֹו גְבוּרַת יָד מִיכָאֵל
הַגָּדוֹל, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה מִשְׁתַּחֲוֶה לָהּ
מִקְדָּם לְכֹן. לְמִי הִיָּה מִשְׁתַּחֲוֶה?
מִשְׁתַּחֲוֶה לְמְטָה. הִיָּתָה הַמְּטָה
פְתוּחָה פְּנִיָּה. לְמִילָה הִיָּה
מִשְׁתַּחֲוֶה, שְׁהִרֵי הִיָּתָה חֲבִיבָה
עֲלָיו.

בי חלל יהודה קדש ה' אשר
אהב ובעל בת אל נכר (מלאכי ב).
כְּשֶׁהִסְתַּלַּק זִיווּ מִמְּנֹו עַל
חֲטָאִיָּהֶם, וְלֹא הִיָּה לָהּ לַעֲמֹד
לְפָנָיו, וְגִרְשָׁה הַמְּלָכָה מִן הַמְּלָךְ
מִשׁוּם שְׁלֹא יִכְלָה לְהַשְׁאִיר אֶת
כְּנִיָּהּ בֵּין הָעַמִּים לְהַרְגֵּ אוֹתָם,
וְהוּא הִיָּה בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, בְּזֶה
שְׁיָהוּ עַמִּים נְכָרִים מִן עַמּוֹ.
רוּצָה לֹאמַר, הַכְּנִיס שְׁכִינָה
בִּינֵיהֶם בְּגִלוּת וּבְזִמְן שְׁלֹא הִיָּתָה
בְּאַרְץ, וְהִיא בְּאַרְץ הָעַמִּים בְּזִיו
שֶׁל יִשְׂרָאֵל נִשְׁמְרוּ הָעַמִּים
שְׁסָבִיבוּתֵיהֶם.

למדנו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנֵי
גְדוּלִים הִיוּ תַּחַת פְּסָא הַפְּבוּד
הַקְּדוּשׁ, וְהִרֵי שְׁמוֹ אֶחָד מֵהֶם
הוּא מְטָה, שֶׁהִיָּה שׁוֹרָה בְּאוּצֵר
שֶׁל הַהִיכָל. וְהִרֵי אֲנֹו בְּגִלוּת, לֹא
נִשְׁאָר בִּינֵינוּ אֱלָא זֶה שֶׁהוּא
מְטַבַּע שְׁלוֹ, וְהוּא חֲתוּם מִשְׁמוֹ
שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא.

זהו שפתוב (שמות כג) הִנֵּה אֲנֹכִי
שׁוֹלַח מְלָאָךְ לְפָנֶיךָ לְשַׁמְרֶךָ וְגו'.
לֹא לְדַבֵּר כָּךְ, אֱלָא כְּעוֹלָם הַפָּא,

הכי, אלא בעלמא דאתי, כד פרישנא בסטריין והוא צורין בארחה, אנא שרינא שכינתא ביניכון למאריהון בגלותא והיא נטרת יתכון, עד (דף ריד ע"א) דתייתי יתכון לארעכון, כמה דהויתון מקדמת דנא. אשר הכינותי, מותבן מקדמת דנא.

דא שכינתא מן מטטרו"ן. ואתרכת מטרוניתא מן מלפא, עד דתיתוב לאתרהא, ורזא (דברים ג) כי רק עוג מלך הפשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ברזל הלא הוא ברפת בני עמון, כדפרישנא באתריה. וארחה, דאתמתל לגלותא, נטר יתהון בגלותא, על עקתא דתתי עליכון, עד דיייתי וייעול יתכון לארעא, דקיים לאבהתכון דאתנטרת.

רבי שמעון פתח ואמר (רות א) ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל, אמר רבי יוסי, שליט רחמי על דינא. (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, טוב ואור שוין, דהוא מבוועי דנחלין, דנפק מנהון ימא ונחלא דבעלמא.

תנא אמר רבי שמעון, זמנא חדא סליקנא ונחיתנא לאנהרא במבוועי דנחלין, וסליק בתראי רבי אבא. אמר לי, במאי עסקיתו. אמרית ליה, בהאי קרא (קהלת א) דכל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. מזיויה אתבריאו כל רברבייא דמן עלמא, ומן זיויה אתנביעו כל נחלייא, נחלייא הוו אינון להאי קרא, דמאיכי בהאי גלותא, דהא חשוכא כמופלא, חבתא דאמא עביד להו, ואי לאו, נחלא עביד ברתיה. רברבא תנתיא הוא, הוא תחות קדישא, דגני אגנים דהיכלא. דהא רברבא דישראל דאתמני

כמו שפרשנו במקומו והיא השמירה בדרך, אני השריתי שכינה ביניכם לשמר אתכם בגלות, והיא שמרה אתכם עד שתביא אתכם לארצכם כמו שהייתם מקדם לזה. אשר הכנתי - מושבות מקדם לזה.

זו שכינה מן מטטרו"ן, וגרשה המלכה מהמלך עד שתשוב למקומה, וסוד - כי רק עוג מלך הפשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש ברזל הלה הוא ברפת בני עמון, כמו שפרשנו במקומו. והדרך, שנמשלה לגלות, שמר אותם בגלות על צרה שתבא עליכם, עד שיבא ויכניס אתכם לארץ שנשבע לאבותיכם שנשמרה.

רבי שמעון פתח ואמר, (רות א) ליני הלילה והיה בבקר אם יגאלך טוב יגאל. אמר רבי יוסי, השליט רחמים על הדין. (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב. אור וטוב שוים, שהוא מבוועי הנחלים שיוצא מהם הים והנחל שבעולם. שנינו, אמר רבי שמעון, פעם אחת עליתי וינודתי להאיר במבוועי הנחלים, ועלה אחרי רבי אבא. אמר לי, כמה עסקתם? אמרתי לו, בפסוק הזה (קהלת א) שכל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא. מזיוו נבראו כל הגדולים שמן העולם, ומזיוו נובעים כל הנחלים, הנחלים שהם בפסוק הזה נמוכים בגלות הזאת, שהרי חושך ואפלה, חבת האם עשה להם, ואם לא, הנחל עושה לבתו. גדלה שניה הוא, הוא תחת הקדוש ששוכב על גני ההיכל, שהרי השר של ישראל שהיה ממנה עליהם, בכל זמן שהיתה הגבירה עם המלך, היה יוצא וקא

עליהון, בכל עידן דהות

מטרוניתא עם מלפא, הוה נפיק ועאל
קדמיהון מטטרו"ן. והוא קביל פולחנהון
לקדשא בריך הוא פנורא. פד אתבטיל נורא
ואתגליאו, אסתלק זיוה, ואסתלקא
מטרוניתא מן מלפא. הא לא הוה שלים עד
דייתי גיסא אחרא, דלא הוה בגלותא מניתא.
ושמקן דאתקריאת יד, היא מבוועא לכלא,
ותשפח יד הוי"ה, (ישעיה נט) הן לא
קצרה יד יהוה, דלא אדפר ידא אלא בשמא
דחד.

אתא רבי אלעזר, ושאל לרבי שמעון אבוי,
ובכה ואמר ליה, גלי לי האי רזא אבא
מארי. אמר ליה בהאי קרא אתגלי לך, (שמות
י) כי יד על פס יה מלחמה לני, פס בגין
הוי"ה, שליט רחמי על דינא. צבי למימר,
יהא רעוא דיהא לעלמא באתר גבורת, יד יי
רבתא קרבא דהות במצרים, ואי לאו הוו
בדיני.

וכד ייתי משיחא, ייתי בחדתו בידי רבתא,
ויגח קרבא בעמלק. (שמות יג) בחוזק יד
הוציאך ה' ממצרים, וכד ייתי שמא דיד
בתוקפא ידא לחודיה, הוא בעידנא, דיגיח
קרבא בעמלק, לייתי משיחא. רבי אלעזר
מסייע, (זכריה יד) ויצא יי ונלחם בגוים ההם
פיום הלחמו פיום קרב. כ"ס בגין יהו"ה.
תא חזי, פמה היא ידא רבתא דלא מטא
להאי ידא עלאה, לאבהן רברבא לא
אגנים. וכדא ידא נפקו ממצרים, בגין
דמשויין שוין, מני יי לי' ד' לד', שוין דא
לדא, שמא דידא רבתא, דיפוק מן אינון
שוין באתוהון דמנייניהון פמנייניהון,
דקבלא תרין יד, תרין.

ביצר לא אתמנעו דא מן דא, ולא שוין.

לפניהם מטטרו"ן, והוא מקריב
עבודתם להקדוש ברוך הוא
כאש. כאשר התבטלה האש
וגלו, הסתלק זיוה, והסתלקה
הגבירה מן המלך. זה לא היה
שלם עד שיבא צד אחר שלא
היה נמנה בגלות.

והשמות שנקראים יד, היא
מבווע לכל, ותמצא יד הוי"ה,
(ישעיה נט) הן לא קצרה יד יהוה,
שלא נזכר יד אלא בשם אחד.
בא רבי אלעזר ושאל לרבי
שמעון אבוי, ובכה ואמר לו,
גלה לי זה הסוד אבי מורי. אמר
לו, בנה הפסוק יתגלה לך, (שמות
י) כי יד על פס יה מלחמה לה.
פס משום הוי"ה, שולטים
רחמים על דין. רוצה לומר, יהי
רצון שיהיה לעולם במקום
הגבורה יד ה' הגדולה מלחמה
שהיתה במצרים, ואם לא, היו
בדינים.

וכשיבא המשיח, יבא
בהתחדשות ביד גדולה ויערף
קרב בעמלק. בחזק יד הוציאך
ה' ממצרים. וכשיבא שם של יד
בחזק יד לבדו, הוא בזמן שיערף
קרב בעמלק, יבא המשיח. רבי
אלעזר מסייע, (זכריה יד) ויצא ה'
ונלחם בגוים ההם פיום הלחמו
פיום קרב. כ"ס בשביל יהו"ה.
בא ראה, פמה היא יד הגדולה
שלא מגיעה ליד הזו העליונה,
לאבות הגדולה לא אגנים. וכזו
היד יצאו ממצרים משום
שמנינם שוה, מונה יי לי' ד'
לד', שוים זה לזה, שם של היד
הגדולה שיצא מהם שוים
באותיותיהם, שמנינם פמנינם,
שקבלה שתי ידים, שתיים.

ביצר לא נמנעו זה מזה, ולא
שוים? נתבאר שני אלה
שפאותיותיהם יד הם שוים
בענין, שנים לא בעיניהם